Рецензія

кандидата педагогічних наук, доцента
Осадчої Тетяни Всеволодівни
на дисертаційне дослідження **Ден Дівень**
на тему «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена загостренням питання заохочення сучасних учнів до сприйняття художньо-цінного мистецтва й підготовки майбутніх фахівців до наявністю пер перешкод на цьому шляху, зумовлених низкою суперечностей, виокремлених дослідником зокрема – зацікавленістю суспільства у посиленні виховної ролі мистецької освіти на становлення морально досконалої, національно-свідомої й висококультурної особистості та недостанім впливом систематичних музичних занять на прищеплення учням здатності до сприйняття глибинного змісту різностильового музичного мистецтва; всебічно обґрунтованими методами удосконалення музичного сприйняття на неготовністю до їх впровадження із врахуванням особистісного розвитку і способів музично-пізнавальної діяльності сучасного покоління школярів; дидактичним потенціалом інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій і недостатнім висвітленням питань їх впровадження в музично – освітній процес з метою прищеплення учням культури сприйняття різностильового вокального мистецтва.

Зазначене свідчить, що тема дисертаційного дослідження Ден Дівень «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва» є актуальною й своєчасною з наукової й практичної точки зору.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обрана дисертантом проблема має високий ступінь достовірності результатів дослідження, що підтверджується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій представленої роботи, ґрунтовним теоретичним аналізом основних понять за темою дисертації, представлених трьома блоками, які стосуються, по-перше, сутності, специфіки й структури підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до здійснення позитивного впливу на сприйняття сучасними школярами художньо-цінного музичного мистецтва; по-друге – розкриття сутності поняття «культура музичного сприйняття»; по-третє – сутності понять, пов'язаних а з питаннями виховання в учнів стильового смаку й здатності до вибірковості школярів у власних музичних преференціях.

Автором уточнено зміст головного поняття дослідження : «підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва», під якою розуміється сформованість у здобувачів почуття відповідальності за виховання в учнів здатності до особистого переживання й культурної трансмісії художньо-цінного музичного мистецтва, яка поєднується з ерудованістю в галузі музичного мистецтва, зокрема – у вокальному репертуарі, набуттям педагогічно-риторичної майстерності, спрямованої на активізацію емоційно-особистісних переживань і гедоністичних почуттів у школярів, володінням ефективними педагогічними та інформаційно-комунікативними технологіями, застосування яких сприяє заохоченню учнів до розширення стильового обрію своїх музичних інтересів і водночас – до вибірковості у власних музичних уподобаннях і здатністю до творчого самовираження.

Обґрунтовано структуру досліджуваного феномену у складі компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-інтеграційного, рефлексивно-методичного, комунікативно-творчого.

Представлено модель методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва. Визначено науково-методологічне підґрунтя розробленої методики, яка ґрунтується на засадах культурологічного, аксіологічного, особистісно-зорієнтованого, герменевтично-семіотичного, рефлексивного, компетенісного, інноваційного наукових підходів; розроблено педагогічні принципи реалізації концептуальних положень означених наукових підходів; обґрунтовано педагогічні умови вирішення завдань дослідження.

З метою з'ясування стану підготовленості здобувачів до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва дослідником розроблено діагностичний апарат, в основу було покладено такі критерії оцінювання, як мобілізаційно-цільовий, компетентнісно-фаховий, аналітико-формувальний, креативно-діяльнісний – з відповідними показниками, визначено чотири рівні підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва – низький, середній, достатній і високий, а також встановлено, що переважна частка респондентів на початку експериментальної роботи знаходилася на низькому й середньому рівнях сформованості досліджуваного феномену.

Впровадження формувального експерименту відбувалося за спонукально-ціннісним, методико-формувальним, досвідно-творчим етапами, в процесі яких дисертантом було застосовано низку оригінальних методів і технологій , які дозволили впровадити обґрунтовані в дослідженні педагогічні умови й і принципи реалізації наукових підходів через застосування комплексу інтерактивних методів – диспутів, засідань дискусійного «круглого столу», творчих завдань, активізацію міждисциплінарних зв'язків, створення «портрету ідеального вчителя» інноваційних цифрових і дистанційних технологій та їх систематизацію.

3. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що вперше досліджено проблему підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва; розкрито сутність поняття «культура сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва», обґрунтовано структуру підготовленості здобувачів до вирішення завдань дослідження та методику підготовки здобувачів до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва. Визначено методологічне підґрунтя дослідження в єдності культурологічного, аксіологічного, особистісно-зорієнтованого, герменевтично-семіотичного, рефлексивного, компетенісного, інноваційного наукових підходів, а також принципів їх реалізації: світоглядно-зорієнтованої спрямованості змісту фахової освіти; непрямого педагогічного впливу на смакові переваги; критеріально-обґрунтованих художньо-смакових суджень; гармонійного поєднання даних функціонально-структурного аналізу й «герменевтичного кола»; врахування історико-стильового контексту у сприйнятті вокальних творів; доступності й переконливості викладу результатів аналізу творів у художньо-вербальній формі; активізації почуття особистісно-фахової відповідальності; практико-спрямованого осмислення результатів художньо-рефлексивної діяльності; застосування діалогічно-проблемного стилю педагогічної комунікації; взаємодоповнення даних самомоніторингу й моніторингу; творчо-методичної інтенції у впровадженні інноваційних педагогічних технологій; доцільного впровадження інноваційних ІКТ та цифрових технологій у різних умовах фахової діяльності; в обґрунтуваннях педагогічних умовах: стимулювання вмотивовано-зацікавленого ставлення до формування в учнів культури сприйняття різностильового вокального мистецтва; спонукання до інтеграції комплексу фахових знань та досвіду різностильової музичної діяльності; оптимізація процесу екстраполяції здобутків фахової підготовки у власну педагогічну практику; у розроблених методичних принципах, методах і технологіях удосконалення в майбутніх фахівців досліджуваного конструкту та здатності їх впроваджувати в процесі формування в учнів здатності до сприйняття різностильового вокального мистецтва.

4. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробці методичного інструментарію, що забезпечує реалізацію обґрунтованих педагогічних умов, обґрунтуванні й застосуванні діагностичної методики вияву рівнів підготовленості майбутніх фахівців до формування в учнів культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва. Потенціал розробленої методики може бути використано для здійснення музичного просвітництва учнів у процесі викладання уроків музичного мистецтва та в позакласних формах музичної діяльності. Провідні положення методики доцільно застосувати у викладанні дисциплін музично-історичного й музично-теоретичного циклів, на методиці музичного виховання, у процесі постановки голосу майбутніх учителів музичного мистецтва, під час здійснення здобувачами педагогічної практики.

Апробовані методики й технологій можуть впроваджуватися у зміст занять з підвищення кваліфікації фахівців та з метою самовдосконалення вчителів музичного мистецтва.

Матеріали дослідження **впроваджено** в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (акт про впровадження від 02.10.2023, №1404/24/1).

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні результати дисертації висвітлено у 11 публікаціях, з яких 3 статті надруковано в наукових фахових виданнях України у співавторстві та 8 – апробаційного характеру (4 з яких у співавторстві), видані українською мовою. Основні положення, результати та висновки дослідження було оприлюднено на 12 конференціях різних рівнів.

6. Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається із загальної анотації, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (299 найменувань, 35 з них − іноземними мовами) та 15 додатків на 29-х сторінках. Робота містить 11 таблиць, 4 рисунки, що обіймають 3 сторінки основного тексту. Загальний обсяг роботи – 250 сторінок, з яких основного тексту – 167 сторінок.

7. Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Відзначаючи наукову вартість і практичну значущість дисертаційного дослідження Ден Дівень, висловимо такі зауваження і побажання.

1. У дослідженні надано коректне й доречне обґрунтування критеріально-діагностувального апарату й представлено вдале схематичне його відображення у вигляді таблиці відповідності критеріїв й показників компонентами досліджуваного феномену. Але варто було б ввести в таблицю відібрані методи діагностики.
2. У Додатку Л. наведено наочні приклади використання програми «Vocal Pitch Monitor», за допомогою якої здійснювався самоаналіз виразності педагогічної промови респондентами. Було б доцільно в тексті роботи представити цю методику більш докладно.

Зазначені вище зауваження й побажання не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної Ден Дівень дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність авторської методики, логічність структури, обґрунтований добір наукових підходів, педагогічних принципів і умов, доцільність застосованих методів і технологій підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва наукова новизна та практична значущість отриманих результатів.

Висновок. Дисертаційна робота Ден Дівень «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до формування культури сприйняття учнями різностильового вокального мистецтва» є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно на актуальну тему.

Дисертантом отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики музичної освіти. Дослідження в повному обсязі відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дисертаційна робота Ден Дівень відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Ден Дівень заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент –
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри вокально-хорової підготовки
Південноукраїнського національного
педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського Тетяна ОСАДЧА

ВІДДІЛ КАДРІВ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД: "ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО"
від "7" жовтня 2024
ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів